

Motion till riksdagen

1989/90:A96

av Ulla Orring (fp)

med anledning av prop. 1989/90:76

Regionalpolitiken inför 90-talet

Reellt resurstillskott till regionalpolitiska åtgärder för kvinnorna i Norrlands inland

Förutsättningarna för att skapa bättre levnadsförhållanden för människor i Norrlands inland måste radikalt förbättras. Tyvärr har under årtionden bristande insikt och förståelse för de speciella förhållanden som kännetecknar inlandet – de långa avstånden, de klimatiska förhållandena och den glesa befolkningsstrukturen – varit rådande.

Som avspeglats i ekonomiska termer, som inte gynnat glesbygden, vad gäller anslag från samhällets sida, så får t.ex. Stockholm, Göteborg och Malmö lika mycket av statens pengar fördelade över budget, som kommuner i Norrlands inland, vilket redovisats i utredningen "Staten i Geografin".

I glesbygdsområden har människorna också betydligt lägre inkomster än landet i övrigt – 131 000 kr./år jämfört med 177 000 kr./år, vilket redovisats av Konsumentverket. För att upprätthålla den sociala omsorgen och infrastrukturen tvingas dessutom inlandskommunerna till höga skatteuttag. Det är dyrt att bo och leva i inlandet.

Regering och riksdag bär ansvaret för regionalpolitiken, vars mål måste vara att utjämna den obalans som råder. Syftet med regionalpolitiska styrmedel måste vara att åstadkomma en mer likvärdig ekonomisk, social och kulturell levnadsnivå för landets olika delar.

Västerbotten

Trots den relativt positiva befolkningsutvecklingen i norra Norrlands kustland framstår ändå den negativa befolkningsutvecklingen exempelvis i Västerbottens inland som mycket oroande. Enligt tillgänglig statistik minskade länets inlandskommuner på två år (1986–1988) med 794 personer, dvs. samtliga inlandskommuner utom Lycksele minskade sitt befolkningstal. Prognoser visar på en fortsatt utveckling i samma riktning som de senaste åren med befolkningsökning för kustlandet men minskning i inlandet.

Länsstyrelsen i Västerbotten har mycket seriöst angripit denna problematik för att finna nya vägar för länets utvecklingsarbete. Bl.a. pågår projekt som syftar till omlokalisering av statlig verksamhet från Umeå till Västerbottens inland. Målsättningen är att inlandet speciellt skall utvecklas med insat-

ser koncentrerade på en rimlig befolkningsutveckling, där kvinnorna har en nyckelroll. Däri ingår självklart även insatser för utbildning, kompetenshöjning, teknikspridning och kommunikationer.

Mot. 1989/90
A96

Kvinnornas arbetsmarknad och miljö

I denna motion vill jag därför speciellt utveckla min syn på samhällets ansvar för en fungerande arbetsmarknad och en bättre fritids- och kulturmiljö, som stimulerar kvinnor till ett aktivt engagemang och bosättning i Norrlands inland. Det är nu något av en ödesfråga att skapa positiva åtgärder för att uppmuntra fler kvinnor att bo och arbeta i inlandet. Försvinner kvinnorna dör bygden ut. De små och ensidiga arbetsmarknaderna och bristen på fritidssysselsättning leder till utflyttning särskilt bland de unga kvinnorna och den måste stoppas. Det är viktigt att bredda arbetsmarknaden och att jämställdhetsarbete och insatser prioriteras för att utveckla kvinnors val av utbildning och arbete.

I Västerbotten pågår ett antal projekt, bl.a. Anna-projektet för att stödja helt eller delvis arbetslösa kvinnor i inlandet. Ekonomiskt stöd har erhållits från AMS. Djärvensprojektet i Sorsele har även goda erfarenheter vad gäller insatser för att "starta eget". Men ökade insatser behövs för utbildningsbidrag, näringshjälp och andra stödformer. Projektet "Axet" i Norsjö har också varit inriktat på att öka sysselsättningen för kvinnor. Skogsvårdsstyrelsen har föreslagit särskilda insatser för att få fler kvinnor till utbildningar i skogen. Allt fler kvinnor i länet startar egna företag. År 1987 var det 480, dvs. en tredjedel av etableringarna.

I samarbete med arbetsmarknadsdepartementet och glesbygdsdelegationen bedrivs två särskilda glesbygdsprojekt för kvinnor i Västerbotten. Det ena är ett textilt centrum för marknadsföring och utveckling och fungerar som sambandscentral för design, kurser och försäljning. Det andra projektet sker i samarbete med sällskapet i Åsele och Bjurholms kommuner för småskalig tillverkning och försäljning av bl.a. sylt, marmelad och bröd.

Marknadsföring är viktig för nystartade företag. Utvecklingsfonden och länsstyrelsen har därför satsat på Qvinnlia-mässan i Lycksele och handelsgårdarna i Umeå och Skellefteå bl.a. Flera länsmyndigheter har även drivit projekt med uppsökande verksamhet riktad till kvinnor inom lantbruket. Glesbygdsstödet har också i ökad omfattning kunnat riktas till kvinnor.

Men enbart arbetsmarknadsinsatser räcker inte för att skapa ett gynnsamt samhällsklimat som även omfattar kvinnornas intressen. Det behövs en rad regionala utvecklingsinsatser, som bör få användas som projektstöd inom olika kulturområden. Bl.a. landsbygdsriksdagen har redovisat olika förslag. Förutom att kommunerna i sin fritidsplanering tar flickors/kvinnors aktiviteter som ridning och annan motion på allvar och därmed åtföljande motionsanläggningar, behövs även regionala insatser.

Regionalpolitiken måste syfta till att skapa och understödja goda miljöer där skapande och enskilda initiativ kan utvecklas. Frågor om utbildning och forskning, kommunikationer och även kultur framstår då som viktiga inslag vid sidan om det gängse stödssystemet.

De projekt jag redovisat för Västerbottens del torde då också vara repre-

sentativa för de tre övriga Norrlandslänen, Norrbotten, Västernorrland och Jämtland.

Mot. 1989/90
A96

Många förväntningar som nu skapats dels genom det ovan nämnda projektarbetet, dels genom kampanjen Landsbygd 90, innebär att ett aktivt arbete nu måste återspeglas i konkreta resultat i politiken. De i propositionen föreslagna ekonomiska medlen för detta arbete är klart otillräckliga avseende förstärkning av kvinnors arbete och miljö i Norrlands inland.

Länsstyrelsernas ökade möjligheter enligt propositionens förslag att integrera insatser inom kulturområdet i den samlade regionalpolitiska planerings- och programverksamheten kommer att ställa krav även på höjda anslag. Dessutom måste kulturvården stärkas där kvinnor av tradition har kunskap. Allmänt kommer dessutom länsstyrelserna att behöva öka sina insatser – både organisatoriska och ekonomiska – för glesbygden, liksom även utvecklingsfonderna.

Sammanfattning

Den starka utflyttningen av unga kvinnor som pågår i norra Norrlands inland måste åtgärdas. Fler insatser för att stärka arbetsmarknaden och fritids- och kulturmiljön med sikte på kvinnors önskemål måste tillkomma. Länsstyrelserna i de berörda länen – Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland – bör därför tilldelas särskilda resurser för aktiva insatser riktade mot kvinnor i tidigare stödområden A, B och C. Jag föreslår 15 milj. kr. per län. Den höjning av länsanslagen med sammanlagt 145 milj. kr. som Folkpartiet föreslår i sin partimotion ger större möjligheter för att en satsning av detta slag skall kunna genomföras.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till kvinnor i norra Norrlands inland avseende arbetsmarknad, fritid och kultur,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anslag av 15 milj. kr. till de fyra Norrlandslänen – Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland – för riktade insatser.

Stockholm den 26 mars 1990

Ulla Orring (fp)